

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Paragraphvs III. De mutatione & variatione præsentationis factæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

tere tempus datum patronis ad præsentandum à die, vel etiam ab hora præstiti consensûs Ordinarii in fundationem beneficii patronati; hic enim consensus est causa beneficii & patronatus efficiens, illôque præstito, in continente incipit quis esse patronus; tempus autem dictum incipit currere mox, & non ante, ut actus perfectus est. Corrad. l. 4. c. 1. num. 5. & 6. citans Vivian. l. 5. c. 2. num. 25. Lamb. p. 1. l. 1. a. 9. q. 4. n. 1. Intelligendumque id pari modo de beneficiis in abstracto erectis, consentientibus in certis rebus, sub onere v. g. celebrandi tot missas in tali Ecclesia vel Capella, absque eo, quod interveniat ædificatio, dotatio, consecratio Ecclesie vel Capellæ; ex eo namque, quod spiritualia non occupant locum, possunt beneficia dicto modo erigi sub diversis invocationibus, etiam ad idem altare, & consuetudo admittit talia beneficia, quæ constant ex sola dote, efficiturque fundator ob talem fundationem in abstracto factam patronus. Corrad. *ibid.* num. 7. ex eodem Lamb. & n. 11. & seq. Hinc jam, dum beneficii erectio facienda esset auctoritate pontificiâ, & executio literarum committeretur Ordinario, qui dictâ auctoritate erigat, tempus patroni ad præsentandum non currit, nisi mox à decreto ejusdem Ordinarii continente dictam erectionem, causâ cognitâ ac precibus verificatis; non enim dici potest, illud currere à die data dictarum literarum; cum pontifex tunc non faciat erectionem, sed mandet eam fieri per Executorem. Corrad. *ibid.* nu. 9. quod si autem (uti regulariter fieri consuevit) non ab ipso Papa fieret erectio, dicereturque in prædictis literis: *Instituimus, erigimus;* cum jam tum erectio & fundatio sit perfecta, nihil est, quod minus dictum tempus incipiat currere à die data. Corrad. *ibidem.*

Quæstio 143. Num præsentatio fieri possit post terminum edicti (de quo edicto est c. in de elect. in 6. & de quo susius, ubi de tempore institutionis) & quomodo sustineatur facta pendente termino edicti?

Respondeo: cum literæ edictales seu edictum proponatur non nisi post præsentationem factam, ac præsentati acceptionem. Corrad. l. 4. c. 3. num. 19. Lott. l. 2. q. 13. num. 53. adeoque supponatur præsentationem factam per aliquem, sive ille verus, sive putativus fuerit patronus; præsentatio fieri non potest post propositum edictum, ut constat. Sed & ea est præcipua hujus edicti virtus, ut factâ præsentatione, etiam per patronum putatum, & post lapsum termini in edicto propositi, subsecutâ institutione, patronus verus & legitimus superveniat, non audiatur; sed pro ea vice præjudicium illud sibi imputet. Lott. l. 2. q. 13. num. 50. Gemin. in c. 2. de off. Vicar. in 6. Oldra. conf. 3. n. 1. Lamb. l. 2. p. 2. q. 6. a. 27. Neque illi, ut *ibidem* Lott. num. 51. suffragatur, nondum esse elapsam quadrimestre aut semestrem à jure concessum ad præsentandum (quamvis id plurimum controversum dicat ex deductis per Lamb. loc. cit. q. 1. a. 28. per tot.) cum non proponatur edictum, nisi post factam præsentationem per aliquem, & sic in eo actu præsentationis consumatur dilatio illa quadrimestris vel semestris patronis concessa, & in ipso edicto proponatur terminus contra omnes in genere. Unde, licet patrono postea comparenti non imputetur, quod non præsentaverit in termino edicti; cum edictum id non contineat; imputatur tamen, cur in

termino edicti non comparuerit, & deduxerit jus suum, ita Lott. num. 53. ex Lamb. cit. a. 28. Verum hæc procedere ait Lott. num. 54. & 55. non nisi suppositâ validitate edicti & institutionis; si enim institutio fuisset invalida, v. g. quia præcipitata aut facta contra legem fundationis, aut etiam ipso edicto existente nullo inficeretur, non foret attendenda; & nullum præstaret impedimentum; resque reputaretur integra, & deberet admitti ad præsentandum, qui se opponeret; citat pro hoc Lott. aliquot Roræ decisiones. Nihilominus si validum fuit edictum, & sola institutio aliunde invalida, eatenus comparens post terminum edicti, admittendus est, si justum impedimentum, quod minus comparuerit intra terminum edicti, adduxerit. Lott. num. 56. citans Old. conf. 3. num. 3. & Rotam in Valentina beneficii. 31. Jan. 1622.

Quæstio 144. Num possit patronus præsentare per seipsum vel procuratorem ante obitum beneficiati, seu antequam vacet beneficium?

Respondeo negativè: nisi forte sic institueret fundator in limine fundationis. Verum de hoc factis supra, ubi quid possit patronus.

PARAGRAPHVS III.

De mutatione & variatione præsentationis factæ.

Quæstio 145. An, & qualiter liberum sit patrono in præsentatione variare?

1. **R**espondeo primò: post institutionem legitimam nulli patrono licet mutare, seu alium instituendum præsentare; cum jam institutus habeat jus in re, nimirum in beneficio. Caltrop. loc. cit. p. 6. cum communi juxta c. quod autem. h. 1. & c. si tibi assenti. de prob. in 6. Idque verum, etiam si realis institutio seu possessionis traditio necdum facta; cum in rebus & juribus spiritualibus per solam etiam verbalem institutionem seu collationem jus in re acquiratur; tamen si actualis immisio necdum secuta, juxta c. si tibi. de præbendis in 6. Pirh. ad h. r. n. 98.

2. Secundo: post factam nominationem re adhuc integrâ, seu præsentatione nondum factâ superiori, resiliere potest patronus, & alium præsentare, & quidem expressè de Capitulo, ubi id jus habet præsentandi, & jam capitulariter consensus in nominationem Titii: id asserit Laym. ad tit. de elect. sub initium. num. 3. secus ac accidit in electione, ubi publicatum in Capitulo electionis scrutinium revocari amplius nequit.

3. Tertio: patronus laicus, si præsentavit indignum seu inhabilem, potest, intra tempus tamen datum ad præsentandum, corrigere errorem & alium habilem præsentare. Corrad. l. 4. c. 6. n. 41. seu mandari ei debet, ut alium idoneum præsentet. Pirh. ad hunc tit. num. 104. juxta c. cum vos. de off. Jud. Ordinar. Si enim patronus laicus mutare potest, dum præsentavit idoneum, ut paulò post dicitur; multò magis id poterit, dum inficeretur, adeoque absque culpa sua præsentavit indigneum Pirh. *ibid.* Quod si autem monitus, aut aliunde reiciens errorem suum intra quadrimestre ipsi ad præsentandum

tandum designatum, alium idoneum non præsentavit, libera collatio ordinario collatori relinquatur, eò quòd paria sint: nullum præsentare, & inhabilem præsentare. Laym. *ad c. cum vos, de off. Ord. num. 2.* cum communis. Hoc idem, quòd nimirum, dum in scienter præsentarunt inhabilem, substituere possint alium, absque eo, quòd pro illa vice devolvatur collatio ad Ordinarium, ad patronos Ecclesiasticos extendit Barb. *juris Eccles. lib. 3. cap. 12. n. 174.* Argumento *cit. c. cum vos.* ubi etiam n. 176. quòd patronis laicis, etiam elapso tempore aliàs dato ad præsentandum, permittitur alterius idonei præsentatio, modò intra terminum aliquem præsentarint, & interim, ne Ecclesia diutius vacans dispendium patiatur, idoneus in ea Vicarius aut Oeconomus constituendus, juxta *cit. c. cum vos.* Unde etiam colligi videtur, post detectum errorem indoneitatis habere patronos illos integrum iterum tempus. Sed posse quoque patronum laicum, etiam dum scienter præsentavit indoneum, substituere alium, & non esse pro ea vice ipso jure privatum potestate præsentandi, tenet Pirh. *l. cit.* citans Fagn. *in cit. c. cum vos, num. 39.* cum gl. Imol. Archid. *in c. cum vos.* apud C. de Luca, eò quòd, cum hæc pœna privationis statuta eligentibus scienter indignum nullibi in jure intentetur præsentantibus scienter indignum, ad hos, dum laici sunt, extendenda non sit; & LL. civiles contrarium statuentes scienter præsentantibus indignum attendenda non sint, utpote disponentes in materia Ecclesiastica seu spirituali, vel spirituali annexa, scilicet de jure patronatus. Pirh. *ibid.* ex Fagn. *loc. cit. num. 46.* testante, hæc sententiam approbatam à S. Congreg. Concilii. Contrarium tamen tanquam communius receptum sequuntur Card. Luca. *de jurep. d. 47. num. 2.* & apud illum Barb. *cit. alleg. 72. num. 105.* Roch. Lamb. &c. additque etiam Card. de Luca, multò magis id procedere, & esse locum devolutioni, quando indignitas non solum provenit à dispositione juris communis, sed etiam à lege fundatoris, cujus ignorantia allegari non potest à præsentante, utpote qui ex illa suum jus metitur; cum id implicare videatur abusum facultatis sibi competentis, & consequenter delictum positivum minus excusabile, citatque pro hoc Barb. *loc. cit.* & Vivian. Idem tradit Corrad. *l. 4. c. 6. num. 31. & 41.* quamvis is sibi hoc num. 41. nonnihil videatur contradicere, dum ait: & cum patronus laicus teneatur scire qualiter requisitam in fundatione, si intra tempus datum ad præsentandum errorem non correxerit, habilem præsentando, devolutio fiat ad Superiorem; adeoque videtur supponere, non eo ipso, quòd scienter indignum præsentet, hæc devolutio fiat. Certò & indubitato contrarium dicendum de patrono Ecclesiastico, seu persona Ecclesiastica, cui comperit jus patronatus nomine Ecclesiæ, nimirum illum, ubi præsentavit indignum, non posse substituere alium, sed pro ista vice privatum (vel ut ait Pirh. saltem privandum per sententiam judicis) potestate præsentandi, collatione liberà devolutà ad proximum Superiorem. Less. *lib. 2. c. 34. num. 29.* Barb. *loc. cit. num. 175.* citans Ugol. *de potest. Episc. c. 51. §. 1. n. 6.* Gratian. *discept. forens. c. 58. n. 13. &c.* Pirh. *loc. cit.* citans Laym. *l. 4. Theol. moral. rr. 2. c. 13. num. 7.* Innoc. & Abb. *in c. cum vos.* Barbofam *in collect. ad c. cum autem. h. r.* Hanc tamen pœnam privationis pro ista vice non incurriere (adeoque quod sequitur, posse mutare) patronos Eccle-

R. Leuren. Fori Benef. Tom. 11.

siasticos, qui indignum ex sola confessione norum præsentarunt; cum hæc pœna spectet ad solum forum externum, tradit Barb. *cit. num. 176.* citans Sanch. *de matrim. l. 3. d. 16. n. 6.* Fagund. *in præcept. Eccles. præcept. 2. l. 6. c. 2. n. 7.* Vide dicenda §. seq.

4. Quartò: potest patronus laicus (contrarium est de Ecclesiastico) postquam jam præsentavit idoneum, re adhuc integrà, seu non securà adhuc institutione variare, & præsentare alium. Garc. *p. 5. c. 9. num. 211.* Barb. *loc. cit. num. 177.* citans Sanch. *in conf. mor. l. 2. c. 3. dub. 65. num. 2.* Pirh. *h. r. n. 96.* & gl. Castrop. *cit. p. 6. a. 1.* citans Paris. *de resign. l. 2. q. 23. num. 13.* Azor. *p. 2. l. 6. c. 21. q. 13.* juxta *c. cum autem. h. r.* Ratio disparitatis hæc datur communiter ex Abb. & Innoc. *in c. cum autem;* quòd præsentatio facta ab Ecclesiasticis patronis videatur habere in hoc vim electionis (in quam non cadit mutatio, juxta *c. publicato. de elect.*) quatenus nimirum, ut Pirh. *loc. cit. num. 103.* hi præsentantes nomine & jure Ecclesiæ tales actus, quasi ex officio exercent, ideòque, cum officio suo semel functi sunt, acquiescere debent: quæ ratio in patrono laico locum non habet; quia is potius suo proprio jure ac nomine præsentat, ideòque fortius jus patronatus habere censetur. Sed nec obstat huic variationi, quòd per eam acceptatam & factam institutori acquisitum sit præsentato jus ad rem; id enim limitandum; modò patronus laicus voluntatem suam non mutet præsentando alium idoneum; tunc enim conceditur optio Episcopo, ut instituat, quem maluerit, sive primum, sive secundum, juxta *c. cum autem. & c. quòd autem. h. r.* acquiriturque in hoc casu utrique præsentato jus & actio, sed indeterminate solum, ita ut unus eorum ab Episcopo institui debeat. Pirh. *cit. n. 103.*

5. Verùm hæc variatio laicis aliter permessa non est, quàm cumulativè, non privativè, hoc est, quòd possint successivè nominare alium idoneum, non recedendo à prima jam facta præsentatione, seu excludendo jam præsentatum à se, sed accumulando seu adjungendo illi alterum, ita ut si primum præsentatum excluderet, secunda præsentatio esset nulla. Abb. *in cit. c. cum autem. num. 2.* Guttier. *de juram. confirm. p. 3. num. 4. & 5.* Barb. *cit. num. 177.* Castrop. *loc. cit. num. 2.* Garc. *p. 5. c. 9. num. 213.* Unde quotiescunque præsentatur secundus, non excludendo expressè primum, tamen si dicat patronus, se velle variare, intelligitur tantùm de variatione cumulativa, non exclusiva; quia præsumi non potest, velle nulliter variare & contra juris permissionem. Castrop. Guttier. Barb. *loc. cit.* Lamb. *p. 2. l. 2. q. 7. a. 22. num. 7.* Campan. &c. apud Barb. Hanc variationem cumulativam fieri posse semel tantùm, seu pro unica vice, tenent Garc. *loc. cit. n. 214.* citans Gutt. *loc. cit.* Lamb. *loc. cit. a. 23.* & plures alios. Pirh. *num. 99.* citans Fagn. *in c. cum autem. num. 8.* cum communiore; eò quòd, ut Castrop. *loc. cit. num. 3.* facultas simpliciter data, dum odiosa est, uti est in præsentati, adeoque restringenda, primo actu finitur seu consumitur, juxta *l. dotis promissa. ff. de jure dotium. & l. boves. ff. de verb. signif.* Ad hæc æquitas sic suadeat ad vitandam infinitatem & confusionem, ut Pirh. proinde etiam Clem. plures. *h. r.* dicens, plures nominari posse, intelligenda sit de nominatione plurium, non successivè, sed simultaneè faciendâ, ut idem Castrop. & Pirh. Nihilominus contrarium, nimirum posse patronum laicum, non solum bis, sed ter vel quater seu pluries, tam simul quàm successivè, quot voluerit, præ-

G

pra-

præsentare, tenent Castrop. *loc. cit.* Azor. *loc. cit.* q. 13. *in fine*. Spino. *de testam. gl. 4. num. 75.* Gl. *in Clem. plures. h. t. v. presentare.* Decius *in c. quanto. de iudiciis.* Abb. *ibidem. &c.* & alii, quos citat Castrop. qui hanc dat rationem, quod dicta accumulativa variatio, seu plurium successivè facta, & sæpius repetita præsentatio, non minùs quàm facta præsentatio plurium simul, sit utilis Ecclesiæ: quod enim offeruntur plures, eò majorem delectum habet Episcopus, ut ex illis eligere possit, quem videt Ecclesiæ aptiorem: Et licet sæpè contingat patronum, postquam præsentavit aliquem valde idoneum, postea in gratiam amici præsentet superaddendo alium multò inferiorem, non minuit dictam Ecclesiæ utilitatem; cum, præterquam, quod pari modo contingere possit, ut accumulando præsentationes & præsentatos præsentet meliorem, nunquam tollitur Episcopo potestas instituendi primum præsentatum. Castrop. *cit. p. 6. num. 3.* Quòd si autem prima præsentatio fuisset invalida, v. g. si facta coram non habente instituere, tunc sicut patronus potest præsentare secundum rejecto primo, ita potest accumulando præsentare tertium cum secundo; cum prima præsentatio, utpote nulla, non debeat computari in numero præsentationum; quia non præstat impedimentum, quod de jure non fortitur effectum, tenent pariter omnes, & expressè Pirh. *num. 99.* citans Fagn. *in c. cum aurem. num. 9.* Idem ob eandem causam ait Pirh. citans eundem Fagn. *ibidem num. 23.* fieri posse etiam in totam aliam præsentationem, recedendo à primo, & præsentando alium, & dein accumulando successivè tertium, dum à pluribus comparationis in pari numero duo sunt præsentati, eò quod utriusque præsentatio fuerit invalida; cum ad validam præsentationem requiratur, ut sit facta à majore parte patronorum.

Questio 146. An post obitum presentantis, facta jam ab eo presentatione, patronus successor variare possit?

Respondeo: si patronus successor est laicus, & adhuc duret tempus ad præsentandum, potest variare (intellige accumulando) quia dicitur una eademque persona successor cum prædecessore. Corrad. *l. 4. c. 7. n. 23.* citans Vivian. *l. 12. c. 5. n. 35.*

Questio 147. in specie: An ergo, & qualiter etiam permissum patronis laicis dicto modo variare, lite pendente?

Respondeo primò: pro fundamento ad sequentia: constitutionem, quâ Bonif. VIII. *in c. 1. ut lite pendente. in 6.* statuit, ut duobus litigantibus super electionibus de se in discordia habitis, si contingat aliquem eorum mori, vel suo juri renunciare, aut à prosecutione illius quoquo modo excludi, ad electionem aliam (lite super electione superstitis adhuc pendente) non procedatur, aliàs atrentata foret, & ipso jure irrita, idque, ut dispendiis, quæ Ecclesiæ inde patiuntur, occurratur, locum pari modo habere in præsentationibus propter omnimodam rationis paritatem, sive tractetur de jurepatronatûs Ecclesiastico, sive laico, sive contingat mors, vel alius casus ex præmissis post tempus datum ad præsentandum, sive ante illud. Lott. *l. 2. q. 20. num. 2.* Idque non per modum extensionis hujus nimirum constitutionis, sed per modum conclusionis sub dicta eadem ratione, Lot.

num. 3. citans Calderin. *conf. 1. ut lite pendente.* Lapp. *alleg. 2. num. 3.* & Rotam *decis. 306. p. 1. recent. n. 1.* & quidem etiam in tantum, ut cum à Papa impetratur beneficium litigiosum, minimè sit faciendum iuris patronatûs, etsi esset alicujus Regis. Lott. *num. 4.* citans Cassad. *decis. 9. num. 5. ut lite pendente.* Id verò intelligendum, si lis sit inter ipsos præsentatos principaliter, secus si inter patronos & Ordinarium assentem beneficii libertatem. Lott. *num. 5.* citans Lamb. *l. 2. p. 2. q. 1. d. 9. n. 14.* vel inter ipsos patronos super pertinentia. Quinimò etiam secus esse, si lis sit quidem inter præsentatos, sed accessoriè ad litem principaliter motam inter præsentantes. Lott. *num. 7.* citans Archid. *in c. 2. ut lite pend. num. 1.* & Rotam *decis. 426. num. 5. p. 1. recent.* Rationem autem hujus constitutionis hanc assignat Lott. *num. 8.* non quòd beneficium, dum lis est principaliter inter præsentatos, efficiatur litigiosum, aliàs non; sed quòd, dum versamur in lite principaliter mota inter præsentatos, si mortuo uno, alter in ejus locum præsentetur, adhuc erit discutendum jus illius defuncti; secus verò, si lis sit inter patronos ad invicem, vel inter eos & defendentem, beneficium esse liberæ collationis; quia tunc jus præsentantis rapit in se jus præsentati, sive demortui, sive superstitis. Unde non militat amplius ratio dictæ constitutionis. Quæstio autem de jure defuncti ideo necessaria est, ut sciatur de jure superstitis, ne, si jam sit intrusus, in sua intrusione toleretur. Lott. *num. 9.* his præmissis,

2. Respondeo secundò: cum litigatur cum eo, qui beneficium jam adeptus est, adeoque contra præsentatum jam institutum, clarum est, patronum non posse hæc lite pendente alium præsentare. Castrop. *loc. cit. num. 4.* Garc. *p. 5. c. 9. num. 218.* juxta *c. 2. ut lite pendente. in 6.* citans pro hoc plures Rotæ decisiones & Lamb.

3. Respondeo tertio: lite adhuc pendente, sive extra, sive in Curia, institutione necdum facta, non potest patronus, etiam laicus, alium præsentare, neque recedendo à jam præsentato, neque accumulando. Argumento *c. 1. ut lite pend. in 6.* ubi licet id statuatur de electione, quòd lite pendente super alicujus electione, non possit procedi ad aliam, seu alius eligi, cum eadem tamen sit ratio; nimirum ne lite pendente aliqua fiat mutatio, & ut Garc. ne propter novos adversarios litigia prorogari contingat in grave dispendium Ecclesiæ, de præsentatione pariter est intelligendum. Garc. *num. 217.* Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 12. num. 177.* Castrop. *loc. cit. num. 5.* citans Covar. *pract. qq. c. 36. num. 7.* Paris. *de resign. l. 12. q. 3.* Lancellot. *de attentatis. p. 2. c. 4. in pres. n. 560.* Ricc. *in pr. resol. 159. n. 4.* contra Card. *in c. pastoralis. h. t. q. ult.* Jo. Andr. *in c. 1. ne lite pend. in 6.* & alios, quos citat & sequitur Lamb. *l. 2. p. 1. q. 6. a. 12.* apud Castrop. Hinc jam in particulari, ubi lis movetur præsentato necdum instituto, de ejus inhabilitate, non potest præsentari alius, eo relicto, aut etiam ei accumulari alter. Pirh. *num. 102.* Item dum plures sunt patroni, & unus præsentavit Cajum, alter Titium, neutri patronorum licet alium subrogare. Castrop. *loc. cit. num. 4.* Item uno ex præsentatis defuncto, non licet patrono loco illius alium subrogare, quousque lis pendens finiatur; tamen aliàs, dum lis non penderet, liceret tunc, etiam patrono Ecclesiastico, alium nominare; cum nominatio facta omnino finita sit. Castrop. *loc. cit. num. 5.* Porrò procedit hæc responsio secunda tam in vacatione per resignationem vel affectuionem alte-

alterius beneficii, quam in vacatione per mortem; cum dicta ratio, ne lites prorogentur, in utroque casu pariter militet. Castrop. *ibidem*. Garc. num. 29. citans Lancell. &c.

4. Respondeo quartò: posse nihilominus patronum præsentato altero mortuo, lite nondum finita, præsentare colligantem; eò quòd id non adverteretur dispositioni cit. Text. c. 1. & 2. ut lite pend. cum hac ratione lites virentur, neq; litigantes augeantur, sed minuuntur potius; non enim creatur novus litigator, sed ille, qui ante erat, aliò extincto roboratur; quin & verba ipsius textus: *Donec contra superstitios lites finita fuerit, aliis nullatenus conferantur, neque ad ea eligatur quisquam, vel etiam præsentetur*: satis declarant non esse sermone de collatione, præsentatione &c. faciendam in aliquo ex colligantibus, sed in alio à colligantibus distincto, atque ita dispositionem dicti cap. 2. esse quidem generalem, seu generaliter intelligendam de subrogatione alterius à colligantibus; non verò excludendo pariter subrogationem ipsius colligantis; ita docent Garc. p. 5. c. 9. num. 220. affirmans à Rota pluries sic definitum. Barb. cit. num. 177. Castrop. loc. cit. num. 6. citans Rochum de jurep. v. honorificum. q. 23. num. 53. Paris. conf. 30. num. 4. Lancell. loc. cit. num. 688. &c. contra Gonz. ad reg. 8. gl. 51. num. 114. Limitat hanc responsionem Barb. loc. cit. nimirum lite pendente super beneficii titulo non licere etiam cumulando colligantem præsentare, eò quòd per illam præsentationem daretur occasio, ne lis finiat. Crescentius etiam de jurep. decis. 8. apud Garc. num. 221. ait, non posse patronum post factam ante litem præsentationem de uno, post litem præsentare alterum colligantem, alias voces patronorum non habentem; eò quòd tunc daretur potius occasio litigandi. Vide de his plura infra, ubi: qualiter collator conferre possit lite pendente.

Questio 148. An locus quoque sit dictæ variationi cumulativæ in patronatu mixto?

Respondeo: in discordia, dum nimirum patronus laicus præsentavit Cajum, & compatronus ecclesiasticus Titium, poterit dicto modo variare patronus laicus; cum ob conjunctionem in patronatu cum Ecclesiastico non perdat suum privilegium, præcipue cum in præsentatione nulla sit conjunctio. Castrop. loc. cit. num. 7. citans Lamb. l. 2. p. 2. q. 7. a. 13. Barb. p. 3. de potest. Episc. alleg. 72. num. 166. In concordia verò, sive dum uterque eundem præsentavit, sic variare non posse laicum; eò quòd per talem concordiam videatur laicus se tacite obligasse ad perseverandum in ista voluntate, & à compatroni voluntate non recedere, tenet Castrop. cit. num. 7. citans Abb. in c. cum autem. h. t. num. 4. Tiraq. de jure primog. q. 17. opin. 11. Barb. ubi ante. &c. quin & propter eandem rationem neutri, etiam dum uterque patronus est laicus, & præsentarunt concorditer, licere variare. Veruntamen videtur intelligendum id neutri licere altero invito. Quin &, dum laicus accumulando variaret, adeoque non recederet à primo præsentato, non videtur proprie dici posse mutasse mentem suam, aut etiam recessisse à voluntate compatroni sui laici, vel Ecclesiastici.

Questio 149. Quid si juraverit patronus, se non velle variare præsentationem, an poterit adhuc postmodum contra hoc suum juramentum valide variare: dico valide; nam licite id eum non posse, sed fieri perjurum & simul infidelè, si sub juramento promissit compatrono vel nominato à se, patet.

1. Respondeo primò: si simpliciter juravit, se non velle revocare factam de Titio præsentationem, valida erit præsentatio secunda; quæ non recedendo à Titio, sed accumulando, præsentat Cajum; quia revera non revocat primam præsentationem, ita ut stante etiam secundâ illâ præsentatione, Ordinarius possit adhuc primum præsentatum instituere. Barb. cit. n. 177. citans Caltrenf. l. 1. conf. 361. num. 4. Bursatt. l. 4. conf. 369. n. 14. Lamb. p. 1. l. 2. q. 4. a. 13. num. 3.

2. Respondeo secundò: si juravit, se neque velle revocare, neque accumulare, vel etiam si simpliciter juravit, se non velle variare (quia in præsentationibus non est alia permessa & valida variatio, quam illa, quæ fit per accumulationem; adeoque dum jurando se nolle variare per juramentum hoc primæ præsentationi adjecit firmitatem aliquam, solam illam accumulativam variationem intellexit. Castrop. loc. cit. num. 8.) secunda præsentatio accumulativa probabiliter est nulla. Covar. in c. quamvis pactum. de pactis. p. 2. s. 2. num. 5. Gutt. de juram. confirm. p. 3. c. 13. num. 13. Lamb. p. 2. l. 2. q. 7. a. 16. & alii. uti & Rota in Compostellana paroch. 20. Februarii 1630, quos, & quam citat, & sequitur Barb. uti & Castrop. loc. cit. qui tamen posterior ait, se potius moveri auctoritate comunis sententiæ, quam ratione, utpote minus efficace: hanc tamen dat utriusque rationem, quam Castrop. dicit, etsi non convincat, esse tamen satis probabilem, & suppositâ auctoritate Doctorum tenendam in judicando & consulendo, quòd licet regulariter sustineatur, & validus sit actus gestus contra juramentum; sic v. g. si quis juraverit, se non revocaturum procuratorem, revocatio facta contra hoc juramentum est valida. Covar. in rubr. de testam. p. 2. num. 15. Si celebrans sponsalia juret se non ducturum aliam, matrimonium cum alia est validum. c. sicut ex literis. de sponsalib. Si is, ad quem spectat collatio libera beneficii, juravit se non collaturum illud nisi digniori, valida est collatio, quæ illud confert digno præterito digniore. Selva. p. 3. q. 27. Covar. apud Castrop. Quin &, si vacante beneficio ante factam præsentationem patronus juravit, se alium non præsentaturum quam Titium, adhuc validè præsentaret Cajum, ut Castrop. *ibid.* (qui tamen n. 9. quoad hoc ultimum exemplum aliam etiam dat disparitatem de juramento confirmante præsentationem primam jam liberè factam, & juramento impediende libertatem primò præsentandi) actus tamen qui ad sui perfectionem non pendet à sola voluntate facientis, sed vel infringitur à jure, vel expectat approbationem & factum judicis, vel ad sui valorem requirit auctoritatem, vel præsentiam superioris (qualis est actus præsentationis, utpote, quæ fieri debet necessariò apud habentem instituere ut superiorem; cum, ut Lott. l. 2. q. 18. n. 26. Corrad. l. 1. c. 5. num. 175. denotet subjectionem præsentati respectu instituentis; & secundum plures ad sui perfectionem & valorem tanquam partem requirit acceptationem instituentis) ita firmatur per accidens

dens seu cadens super eum juramentum, ut irrevocabilis fiat, juxta gl. & text. c. licet mulieres, de jure jurando, in 6. impeditque dictum juramentum, ut Barb. & Castrop. ne habens instituire auctoritate sua actum factum contra dictum juramentum approbare possit, ne sit perjuri cooperatores; & si celetur factum de super juramentum, actus tanquam dolosus & subreptivus reddatur invalidus; ad quod tamen postremum ait Castrop. ex nullo constare, quod propter relationem juramenti talis presentatio reddatur subreptitia; cum hæc non videatur qualitas necessarii exprimenda; uti nec quoddam ob antecedens juramentum reddatur invalida secunda presentatio; dum hæc, eo non obstante, ab Ordinario admittitur. Unde etiam ait Covar, Lopez, Martienz. &c. admittere non obstante juramento, validam esse secundam presentationem, si expressè vel tacitè eam approbaverit Ordinarius.

3. Porro illud hic observandum ex Card. de Luc. de jurep. d. 43. num. 10. quod, quoniam id, quod dictum est, juramentum reddere invalidam secundam presentationem, dispositum est in gratiam ejus, cujus favore adjectum est juramentum, ipso non curante vel relaxante, non videri, quid prohibeat, quod minus talis secunda presentatio sit valida, citatque pro hoc Rotam.

Questio 150. Num etiam simplex promissio de non variando invalidet pari modo secundam presentationem?

Respondent affirmativè Castrop. cit. num. 7. citatque Lap. allegat. 78. nu. 4. Gurtier. cit. n. 13. & Gregor. Lap. eò quod facta promissione cedat quis juri, quod habebat ad variandum.

Questio 151. Num si quis retento patronatu cesserit juri presentandi, possit dicto modo variare?

Respondeo affirmativè: Castrop. num. 10. eò quod dupliciter fieri possit hæc cessio retento patronatu. Primò: si quis potestatem presentandi alteri sine limitatione committat. Secundò: si tantum pro illo beneficio vacante quomodocunque quis cedat; utraque autem hæc cessio juris presentandi, retento patronatu, aliter fieri non potest, quam constituendo procuratorem; sed hunc revocare quis possit validè, etsi juraverit, se non revocaturum.

PARAGRAPHVS IV.

De personis presentandis.

Quæres 152. in genere: An, & qualiter patronus presentare debeat habilem?

Respondeo primò: tenetur presentare idoneum, hoc est habentem omnia requisita, tam quæ ex natura beneficii, quam quæ ex lege foundationis desiderantur. Lessl. l. 2. c. 34. n. 29. Card. Luc. de jurep. d. 64. num. 28. cum communi. Peccare etiam patronum mortaliter, qui indignum presentat, eò quod muneri suo non satisfaciatur, & Ecclesiæ creetur magnum incommodum; adeoque etiam teneri patronum inquirere in vitam & mores Clerici, antequam eum presentet, tradit Pirh. h. r. n. 45. ex Azor. quem citat p. 2. l. 6. c. 21. q. 4.

2. Respondeo secundò: requiritur, ut presentandus dignus & idoneus sit tempore presentationis. Pirh. loc. cit. citans Barb. in c. significavit. h. r. n. 8. Non tamen prohibitum est presentare inhabilem sub conditione habilitatis seu capacitatis, modò hæc intra juris terminum superveniat, ac verificetur; cum censeatur presentationem facere de hoc tempore, quo conditio purificatur, Card. Luc. in sum. juris. num. 109. (ubi tamen id limitat hoc modo: nisi agatur de præjudicio illius habilis, cui secutà vacatione jus quæsitum esset, quod per supervenientem alterius habilitatem tolli non debeat) & de jurep. d. 45. num. 7. atque ita presentari poterit inhabilis sub conditione impetrandi dispensationem super aliquo requisito à jure vel lege fundatoris, Corrad. l. 4. c. 6. num. 28. vide dicta supra de presentatione conditionata. Veruntamen melius faciet patronus differendo presentationem ad ultimum usque diem, vel horam termini à lege præfinitæ presentandum; atque ita expectando capacitatem personæ sibi placitæ, quæ ob superventam capacitatem possit validè presentari; cum non inveniatur in jure cautum, ut illi secutà vacatione teneatur presentare, vel nominare eum, qui tunc capax & habilis reperitur; nam licet in beneficiis Ecclesiasticis non detur illa suspensio, quæ datur in fideicommissis (de quo vide Card. Luc. tit. de fideicommissis d. 7. & 8.) id tamen intelligitur ultra terminum à jure præfinitum, ac pro magis diuturna vacatione, non autem ipso termino durante. Card. de Luc. de jurep. d. 45. num. 8. Licet autem hoc modo differre possit presentationem, ad hoc tamen non tenetur, nec cogi potest. Card. Luc. ibidem: Ex quibus sequi videtur, quod, dum patronus vi foundationis tenetur presentare alicum de certa familia, is autem non nisi ad finem termini dati ad presentandum sit capax, non teneatur patronus expectare, sed possit precipitare presentationem, & primo etiam mense à vacatione beneficii presentare alium capacem; etsi is non sit de familia. Porro in genere illos omnes incapaces esse ad hoc, ut presentari possint, qui incapaces sunt institui; & sic presentari non posse illegitimos, neophytos, servos, excommunicatos, irregulares, ait Castrop. loc. cit. p. 7. num. 1. circa quod revidenda, quæ dicta sunt de incapacibus eligi, aut aliter promoveri ad beneficia Ecclesiastica, quorum plura & hic locum habent.

Questio 153. An, & quando, seu qualiter privetur patronus jure presentandi ob presentatum inhabilem?

Respondeo: quotiescunque patronus scienter presentavit indignum, vel incapacem ad modum electionis factæ de indigno vel incapace non solum actus presentationis est, & remanet infectus, seu malus, sed etiam pro ea vice privatus est potestate presentandi; devolviturque collatio ad Superiorem. Card. Luc. in sum. juris. num. 109. cujus tamen contrarium de patrono laico tenet Pirh. supra citatus: ubi quando variare possit patronus. De cetero, præscindendo à dicta positiva scientia indignitatis, tenet Lessl. l. 2. de just. c. 34. num. 18. neque patronum laicum, neque Ecclesiasticum, dum presentantur indignum, pro ea vice privari potestate presentandi: Rationem dat, quod, licet in Authent. de sanctiss. Episc. dicatur: patrono presentante indignum, debere Episcopum procurare,